

(Re)conèixer, sumar, avançar: plegats

El segle XXI s'està caracteritzant per una acceleració dels processos de canvi en tots els àmbits: en el model social, en el món laboral i professional, en el sistema de relacions interpersonals, en la comunicació, en l'ús de les tecnologies, etc. Canvis que s'iniciaven a les darreries del segle passat però que han irromput vertiginosament els darrers anys, amb poca o retardada capacitat d'assimilació, de manera que sovint sentim que no els atrapem i que hi anem a remolc: socialment, políticament i legislativament. Des de la dècada dels vuitanta del segle passat, la resposta política ha estat, econòmicament, desregular, seguint les polítiques neoliberals, i socialment s'ha optat per regular en excés. Les conseqüències s'han traduït en la consolidació de l'individualisme, en detriment del vincle social, en la precarització laboral i en un increment de la bretxa social. En cap cas s'ha optat, almenys en el camp professional, per reforçar l'autoregulació: dotar-se de regles alineades i orientades a l'interès comú. Els col·legis professionals han estat històricament la fórmula d'autoregulació de les professions establerta legalment: un model d'apoderament d'èxit, pel qual els deleguen autoritat per a l'exercici de determinades funcions encaminades a l'excel·lència professional, a partir de la suma de compromís amb el saber pràctic, garantit mitjançant la formació professional contínua, i de compromís amb les persones, mitjançant l'ètica deontològica, inseparable de l'ètica cívica. Els col·legis professionals contribueixen a construir un ethos propi, una manera de ser i de fer, i assumeixen la seva responsabilitat respecte dels deures cívics. Cal recordar que sense deontologia no hi ha professionals, i sense la formació adequada orientada al saber pràctic es produeix una lenta desprofessionalització. Amb els canvis necessaris per adaptar-se a la societat del segle XXI, cal recuperar-ne el rol i fomentar-ne el prestigi.

En aquest procés de canvi cal fer esment també del relleu generacional en tots els àmbits (polític, institucional i professional), d'altra banda del tot necessari. Però de vegades aquest relleu es produeix sense transició i comporta la pèrdua de referents, dels orígens, de la història. I qualsevol canvi, qualsevol transformació social, requereix un coneixement profund d'aquests orígens i del seu perquè, saber d'on es ve. En l'àmbit de l'educació, aquest relleu és especialment marcat: tota la generació de mestres i professors que van encapçalar les reformes educatives de la transició i la democràcia estan donant pas a noves generacions de docents.

Per això convé recordar, en síntesi, els orígens i la història de més de 120 anys del nostre Col·legi. Perquè, en el millor dels casos, per desconeixement, no s'identifica el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya com el col·legi de docents de Catalunya. El Col·legi es va crear el 1899 amb la finalitat de garantir que l'ensenyament del batxillerat (es començava als deu anys i constava de sis cursos, amb el temible examen d'estat, al final, per ingressar a la universitat) als centres privats reconeguts oficialment l'exercissin en exclusivitat llicenciats en filosofia i lletres i llicenciats en ciències, amb la voluntat de contribuir a la qualitat de l'ensenyament. Els creadors del nostre Col·legi estaven convençuts que, per dignificar el professorat de l'ensenyament mitjà, com en altres professions, calia la col·legiació, sobretot en un camp tan poc valorat socialment com l'educació. No va ser, però, fins al 1907 que es va concedir la condició de corporació oficial als col·legis de doctors i llicenciats en filosofia i lletres i en ciències. Posteriorment, al 1913, es va aprovar el reglament general dels col·legis de doctors i llicenciats, que feia obligatòria l'afiliació als col·legis de llicenciats per exercir la docència o portar la direcció dels centres incorporats als instituts d'ensenyament mitjà; i com a qualsevol altre col·legi professional, l'Estat li concedia funcions disciplinàries sobre els respectes col·legiats i l'exercici de les funcions inspectores que el Ministeri d'Instrucció Pública els confiés.

La història del nostre Col·legi és més que llarga, és centenària —recomano la lectura de la publicació Apunts per a la història del Col·legi, que va veure la llum justament arran de la celebració del centenari. En tot cas, al llarg de tots aquests anys, i malgrat els successius canvis legislatius, la missió del Col·legi, entesa com la finalitat social d'una professió, ha estat i és vetllar per la dignificació i la millora de la professió docent en tant que eix vertebrador de l'excel·lència educativa desitjada. I ha exercit les funcions delegades i pròpies d'un col·legi de la professió docent tant en l'àmbit de la formació professional contínua com en el camp de la deontologia.

Sorprèn, doncs, que avui vagin apareixent veus que reclamin la necessitat de crear un col·legi de docents. A aquestes veus, objectivament, només els podem atribuir desconeixement. El reclamat col·legi de docents ja existeix, és el nostre, malgrat el nom oficial. No se'ns escapa que en ple segle XXI el nostre nom no ens identifica directament amb la professió docent, però si se'n desvincula els orígens i la trajectòria fins avui, aquell nom és un actiu, perquè respon a les funcions pròpies d'un col·legi de la professió docent. Cert és que afectava només una part de la professió docent i en quedaven exclosos els mestres. Des del 2009, però, després del procés homogeneïtzador de les titulacions universitàries, l'adscripció de les titulacions universitàries habilitadores per a l'exercici de la professió docent, sigui quina sigui l'etapa educativa, està recollida en els nostres Estatuts: grau d'educació

infantil, grau d'educació primària i màster en Formació del Professorat.

Per tant, no es tracta de reclamar la creació d'un col·legi de docents, es tracta de reconèixer que el Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya és el Col·legi de Docents de Catalunya i, a partir d'aquí, de treballar per sumar esforços coordinadament, des de tots els àmbits i institucions, per avançar en la millor educació possible i el prestigi de la professió docent.

Ara fa unes setmanes vam tenir l'oportunitat d'exposar-ho a la secretària de Transformació Educativa del Departament d'Educació, Núria Mora. És gratificant saber que coincidim en la convicció que els col·legis professionals, en general, són del tot necessaris. I el col·legi de docents, en particular (per tant, el nostre Col·legi), també és necessari, si no imprescindible, per afrontar els reptes de present i de futur al voltant, no només de la professió docent, sinó també i sobretot de l'educació. I també compartim que això només pot ser possible si institucions, professionals i administracions treballem coordinadament per sumar esforços.

Efectivament, els col·legis són, en tant que institucions pròpies, fortes i apoderades legalment per a l'exercici de determinades funcions, una garantia pública que els col·legiats estan al corrent de les seves obligacions de desenvolupament professional continuat i de les seves obligacions deontològiques; per això és decisiu el suport i la cura d'aquestes institucions.

En aquest marc vam acordar treballar plegats des de les respectives responsabilitats i competències, tant en l'àmbit de la formació permanent del professorat com en l'àmbit de la deontologia de la professió docent. En relació amb aquest segon àmbit, fa pocs dies ja hem tingut una reunió amb responsables del Departament d'Educació per anar concretant els possibles acords de col·laboració. La Junta de Govern del Col·legi va aprovar, el 2011, el Codi deontològic de la professió docent, i el juny del 2021 en va aprovar l'ampliació, que versa sobre el compromís amb l'ús responsable i ètic de les tecnologies. L'ús massiu de les tecnologies va irrompre sobtadament i necessària, si es volia garantir el dret a l'educació, a les aules arran de la pandèmia, fet que va moure el Col·legi a treballar, de la mà de la Comissió deontològica de la professió docent, per establir el compromís ètic amb el seu ús. En la reunió esmentada vam tenir l'oportunitat de presentar aquest nou compromís del Codi deontològic, que publiquem també en aquest número de l'Agenda. És voluntat del Col·legi i també del Departament d'Educació, no només estendre el coneixement i l'actualització del Codi deontològic de la professió docent de forma participada, sinó també promoure la redacció d'un document de bones pràctiques que vagi més enllà del codi deontològic (de mínims i obligat compliment) i esdevingui l'objectiu ètic d'excel·lència al qual aspira l'exercici de la docència. Reptes als quals caldrà sumar tots els actors.

En l'àmbit de la formació permanent o desenvolupament professional continu, el Col·legi té una llarga i reeixida experiència. Sense anar més lluny, encara que no és la més antiga, l'Escola d'Estiu és la que compta des de fa molts anys amb més persones inscrites. Enguany s'han registrat més de 900 inscripcions —podeu llegir-ne la crònica a les pàgines següents. Històricament diverses institucions hem liderat la formació contínua de mestres i professorat i reclamem un pla estratègic de formació al Departament d'Educació que ens permeti orientar coordinadament les necessitats formatives, tant individualment com col·lectivament, que sigui selectiu a l'hora de reconèixer-ne la qualitat i el rigor.

No voldria acabar aquestes línies sense abans promoure la reflexió sobre la pervivència actualitzada dels col·legis professionals a la nostra societat, perquè, de ben segur, avui són més necessaris que mai. Jordi Ludevid, en el llibre Una ciudad de profesiones, exposa les precisions contemporànies a la definició de "professió" que ofereix la filòsofa i catedràtica de Filosofia Adela Cortina:

"Una professió, a més de ser una activitat individual, és una activitat col·lectiva, que reuneix una comunitat professional que té les mateixes finalitats, que utilitza un llenguatge comú, amb mètodes semblants i amb un ethos propi."

"L'ingrés en una activitat i una comunitat professional determinades dota el professional d'una identitat peculiar i li genera un sentit de pertinença peculiar."

"L'activitat professional no és una activitat individual aïllada sinó comunitària, cooperativa, la qual li dona una identitat i un caràcter propis."

"Una professió [docent] és una activitat social cooperativa, la meta interna de la qual consisteix a proporcionar a la societat un bé específic indispensable [educació] per a la seva supervivència com a societat humana, que necessita el concurs de la comunitat de professionals [docents] que com a tals s'identifiquen davant la societat."

Molt bon curs 2021-2022!

Àlex Rocas Jordi
Degà

